

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως ακριβώς εσύ λες, αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής ή σε άλλη οποιαδήποτε τέχνη στην οποία δεν είναι, ή γελάνε σε βάρος του ή αγανακτούν, και οι δικοί του πλησιάζοντάς τον, τον συμβουλεύουν με την ιδέα ότι έχει τρελαθεί· στη δικαιοσύνη όμως και στην άλλη πολιτική αρετή, αν και γνωρίζουν για κάποιον ότι είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια σε βάρος του μπροστά σε πολλούς, πράγμα που θεωρούσαν σωφροσύνη σ' εκείνη την περίπτωση, δηλαδή το να λέει τη αλήθεια, σ' αυτή την περίπτωση τρέλα, και ισχυρίζονται ότι πρέπει όλοι να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, αλλιώς ότι είναι τρελός αυτός που δεν έχει κτήμα του (τη δικαιοσύνη)· γιατί είναι αναγκαίο ο καθένας να έχει μερίδιο σ' αυτή με οποιοδήποτε τρόπο, αλλιώς να μη συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους. Ότι λοιπόν εύλογα δέχονται κάθε άνδρα σ' αυτή την αρετή σύμβουλο, επειδή νομίζουν ότι όλοι έχουν μερίδιο σ' αυτή, αυτά λέω·

B.

ΒΙ. Ο Πρωταγόρας υποστηρίζει ότι στις αρετές, που δε σχετίζονται με την πολιτική αρετή, δηλαδή οι σχετικές με άλλες τέχνες όπως είναι η τέχνη του αυλού αν κάποιος υποστηρίξει ότι είναι ικανός και επιδέξιος και δεν ευσταθεί τότε γίνεται αντικείμενο ειρωνικών σχολίων και χλευασμού ενώ οι δικοί του τον πλησιάζουν και τον συμβουλεύουν με την ιδέα ότι έχει τρελαθεί. Στην πολιτική αρετή αν και γνωρίζουν ότι είναι άδικος, αν ο ίδιος αποδεχθεί την παραπάνω θέση, τότε τον θεωρούν παρανοϊκό αφού σε αυτή μόνο την περίπτωση όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι. Ο σοφιστής βέβαια αντιφάσκει αφού σε προηγούμενη ενότητα υποστήριξε ότι η αιδώς και η δίκη δόθηκαν από τον Ερμή με διαταγή του Δία στους ανθρώπους ως βασικές προϋποθέσεις της ενομίας και της πολιτικής αρετής. Η επιμέλεια, η άσκηση και η διδαχή στη συγκεκριμένη ενότητα παρεκκλίνοντας από την προγενέστερη επιχειρηματολογία αποτελούν τα τρία στάδια της παιδευτικής διαδικασίας. Η αρετή παρουσιάζεται ότι αποκτάται με τη διδασκαλία αφού η παιδεία είναι το προσφορότερο μέσο. Με το ρήμα εξάλλου «νουθετοῦσι» δηλώνεται έμμεσα ότι με τη διδασκαλία αποτρέπονται τα κακά.

B2. Τα φυσικά προτερήματα των αρχαίων Ελλήνων ήταν η ομορφιά, η σωματική ρώμη, η υγεία, η ευεξία και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο γεννιέται και αναπτύσσει τη δράση του. Πρόκειται για τα «καλά» της φύσης που συνδυάζουν κάλλος και μεγαλοπρέπεια. Τα «κακά» χωρίζονταν σε δύο κατηγορίες, σε εκείνα που ήταν δοσμένα από τη φύση και σε επίκτητα. Οι άνθρωποι όμως τιμωρούνται μόνο για τη δεύτερη κατηγορία κακών που σχετίζεται με την αδιαφορία για την πολιτική αρετή. Ενώ μπορούν να την αποκτήσουν με επιμέλεια, άσκηση και διδασχή, δεν την απέκτησαν. Τα μόρια λοιπόν της πολιτικής αρετής, η δικαιοσύνη, η ευσέβεια, η σωφροσύνη και η ευβουλία διασφαλίζουν την ομαλή κοινωνική συμβίωση αφού η αδιαφορία για τον ενστερνισμό τους επιβάλλει διάφορες μορφές ποινών. Τα κατασταλτικά όμως μέσα υποσκελίζονται από την παροχή παιδείας.

B3. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα τονίζεται ο παιδευτικός ρόλος της πόλης, με σκοπό όχι την επιβολή αλλά την εκούσια επιδίωξη της έννομης τάξης από την πλευρά τόσο των αρχόντων όσο και των αρχομένων. Εκείνος που παραβαίνει τους νόμους υφίσταται κυρώσεις, τις λεγόμενες ευθύνες που ξαναβάζουν τον παραβάτη στην ευθεία. Οι νόμοι γράφονταν σε ξύλινες πλάκες, τις κύρβεις και τοποθετούνταν στη βασιλεία στοά για να τους διαβάζουν όλοι οι πολίτες. Με τις ευθύνες οι άρχοντες λογοδοτούσαν μετά το τέλος της αρχής τους. Στόχος λοιπόν ήταν η προαγωγή τόσο του κοινωνικού και πολιτικού βίου όσο και του ήθους των πολιτών.

B4. Σχολικό βιβλίο «Αρχαία Ελληνικά Φιλοσοφικός Λόγος» «B. Η φιλοσοφική σημασία του διαλόγου» 4^η πργ σελ.56 «Ως μύθο μπορούμε ...σημείο αυτό».

B5. *καταγελώσιν* : γέλιο, γελοίος
είδῶσιν : είδηση, ιστορία
μετέχειν : κατοχή, έξη
προσποιούμενον : ποίηση, ποίημα
ἀποδείξει : απόδειξη, δεικτικός

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γιατί εγώ γνωρίζω ότι πολλοί έχουν διαπράξει πολλά καλά σε σας, όχι σύμφωνα με τις δημόσιες εισφορές του Μειδία, άλλοι που (ή επειδή) έχουν νικήσει σε ναυμαχίες, άλλοι που (ή επειδή) έχουν καταλάβει πόλεις, άλλοι που (ή επειδή) έστησαν πολλά και καλά τρόπαια για την πόλη· όμως σε κανέναν απ' αυτούς ποτέ μέχρι σήμερα δεν έχετε δώσει αυτό το προνόμιο ούτε είναι δυνατό να δώσετε, δηλαδή να επιτρέπεται στον καθένα απ' αυτούς να υβρίζει τους προσωπικούς (του) εχθρούς, όποτε θέλει και με όποιον τρόπο μπορεί. Γιατί ούτε στον Αρμόδιο και τον Αριστογείτονα (ενν. έχετε δώσει)· σ' αυτούς βέβαια έχουν παραχωρηθεί πολύ μεγάλα προνόμια από εσάς και για πολύ σημαντικούς λόγους. Ούτε θα μπορούσατε να ανεχτείτε, αν κάποιος προσέθετε στη στήλη "να επιτρέπεται σ' αυτούς (ακόμα) και να υβρίζουν όποιον θέλουν".

Γ2α.

ΘΕΤΙΚΟΣ

καλῶς
μεγάλων

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ

κάλλιον
μειζόνων

ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

Κάλλιστα
Μεγίστων

Γ2β.

οἶδ(α) : εἶδῃ

δεδώκατε : ἐδίδοτε

δύνηται : δύναιτο

ἴστω

ἔδοτε

Γ3α. "ὅτι πολλοὶ πολλὰ κάγαθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι".

Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, αντικείμενο του ρήματος "οἶδ(α)."

Στον ευθύ λόγο γίνεται : "πολλοὶ πολλὰ κάγαθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι".

Γ3β. **κατὰ τάς λητουργίας** : επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της συμφωνίας στο ρήμα "εἰσιν εἰργασμένοι".

τῇ πόλει : δοτική προσωπική χαριστική

οὐδενί : αντικείμενο ἔμμεσο του ρήματος "δεδώκατε"

ὑβρίζειν : τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου "ἔξεῖναι"

ὑπὲρ μεγίστων : επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα "δέδονται".